

CONCEPT

pentru elaborarea Programului pentru o guvernare deschisă pe anii 2021-2024

și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia pe anii 2021-2022

Prezentul Concept este elaborat de Cancelaria de Stat în conformitate cu prevederile supct. 3, pct. 34 din Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 *cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*.

Denumirea documentului

Programul pentru o guvernare deschisă pe anii 2021-2024.

Tipul documentului care se propune a fi elaborat

Programul și Planul de acțiuni urmează a fi elaborate în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020, iar structura acestora va reflecta componentele modelului-tip de plan recomandat de OGP (*OGP, din engleză, Open Government Partnership*). Totodată, documentul de politici publice urmează a fi aprobat prin hotărâre de guvern.

Scopul elaborării documentului de politici publice și problema abordată

Guvernarea deschisă reprezintă o caracteristică esențială a unui stat democratic și un factor important în modernizarea activității publice, iar aderarea Republicii Moldova încă din anul 2012 la Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă – o inițiativă a statelor lumii care a fost lansată în anul 2011 în cadrul Adunării generale a ONU în vederea promovării transparenței, combaterii corupției și utilizării noilor tehnologii pentru a consolida guvernarea și dialogul cu cetățenii – a exprimat dorința de a angaja politici necesare pentru un executiv mai deschis și mai transparent, mai responsabil și mai eficient.

Aceste deziderate s-au reflectat în angajamentele asumate de Guvernul Republicii Moldova prin cele patru planuri de acțiuni implementate până în prezent, începând cu anul 2012 și s-au concretizat prin măsuri privind deschiderea datelor publice, modernizarea serviciilor publice prin valorificarea potențialului tehnologic și al inovațiilor, încurajarea dialogului și colaborarea permanentă între instituțiile publice și societatea civilă.

Cancelaria de Stat a elaborat rapoartele de monitorizare și evaluare a Planului de acțiuni pentru o guvernare deschisă pe anii 2019-2020, care pot fi accesate pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat¹. Acestea relevă un nivel de implementare al celor 4 obiective din Planul de acțiuni către finele perioadei, în proporție de 45% acțiuni realizate, 49% acțiuni în proces de realizare, 6% acțiuni nerealizate. Domeniile care au atins un grad înalt de progres sunt cele ce vizează promovarea utilizării datelor deschise de către cetățeni, sporirea transparenței bugetare și a achizițiilor publice, eficientizarea proceselor de prestare a serviciilor publice. Acțiunile în proces de realizare sunt acele acțiuni care implică resurse financiare semnificative pentru crearea sistemelor informaționale, modernizarea serviciilor publice, modernizarea sediilor de prestare a serviciilor – circumstanțe cauzate inclusiv de contextul pandemic. Cu toate acestea, pe parcursul anului 2020, au fost înregistrate evoluții în implementarea acestora, mai puțin pentru acțiunea nerealizată/neinițiată ce ține de crearea ghișeului informațional pentru deținuții din penitenciare. Prin urmare, se va asigura integrarea acțiunilor restante în viitorul document.

Totodată, țările partenere sunt supuse evaluării periodice în cadrul Mecanismului Independent de Raportare (*IRM, din engleză, Independent Report Mechanism*), prin intermediul căruia OGP monitorizează progresele tuturor planurilor de acțiuni, pentru a se asigura că toate guvernele își îndeplinesc angajamentele asumate și elaborează un raport de evaluare alternativ.

¹ <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/rapoarte-0>

Astfel, conform Raportului alternativ privind implementarea Planului de acțiuni pe anii 2019-2020², sunt prevăzute recomandări pentru procesul de elaborare a următorului document de politici, precum și pentru asigurarea creșterii transparenței privind achizițiile publice prin sistemul MTender, cu accent pe sectorul sănătate, protejării spațiului civic, creșterii transparenței și independenței sistemului de justiție.

Pornind de la concluziile rapoartelor menționate (de auto-evaluare și evaluare alternativă), precum și având în vedere ultimele evoluții pe diverse domenii ca rezultat al pandemiei, dar și tendințele la nivel de OGP global, au fost delimitate câteva domenii prioritare drept potențiale angajamente naționale pentru următorii ani, conform următorului tabel:

	Domenii prioritare	Scurtă descriere³
1.	Contractare deschisă	Va putea implica dezvoltarea sistemului electronic de achiziții prin implementarea etapei de contractare (conform standardelor OCDS) și a funcționalităților pentru toate tipurile de proceduri de achiziții (achiziții centralizate, acorduri-cadru, dialog competitiv, achiziții de valoare mică, etc.), precum și deschiderea datelor privind achizițiile publice prin dezvoltarea modului de BI (Business Intelligence).
2.	Integritate și anticorupție	Ar putea conține soluții IT pentru elaborarea unui modul interactiv pentru cetățeni pe paginile web ale autorităților, inclusiv a CNA, cu publicarea unor date/statistici ce vizează: cauzele de corupție instrumentate de autorități (pe domenii, autorități, categorii etc.); practica judiciară pe cauzele de corupție; opțiuni pentru vizualizarea planurilor sectoriale de acțiuni anticorupție ale autorităților și a rapoartelor de monitorizare ale acestora; informații despre beneficiarii finali.
3.	Bugete deschise	Scopul acestui domeniu este de a: - facilita accesul publicului la datele privind executarea bugetului public național, bugetului de stat și bugetelor UAT; - publica informația cu privire la bugete care să conțină: prognozele economice, costurile fiscale, obligațiunile și activele financiare, activele ne-financiare, obligații guvernamentale condiționate; - implica cetățenii la toate etapele procesului bugetar: stabilirea priorităților, inițierea elaborării bugetului, rectificarea acestuia (redirecționarea cheltuielilor), executarea bugetelor; - introducerea instrumentului de bugetare participativă în cadrul legal (elaborarea cadrului normativ și metodologic) și aplicarea în practică, care permite implicarea și participarea de facto a cetățenilor în procesul de alocare a resurselor publice.
4.	Modernizarea serviciilor publice	Presupune reingineria și digitizarea serviciilor publice, prin abordarea și implementarea celor mai inovative tehnici și instrumente de remodelare a proceselor administrative aferente prestării serviciilor publice în baza abordării <i>Centrare pe Cetățean</i> și co-crearea cu cetățeanul, combinând abordările BPR (Business Process Reengineering) și Design Thinking.

² <https://www.opengovpartnership.org/documents/moldova-design-report-2019-2020/>

³ Această rubrică are drept scop direcționarea și nu limitarea propunerilor de intervenții pentru elaborarea Programului vizat. Astfel, orice idei/propuneri în afara descrierilor, sunt binevenite.

		Procesul de modernizare a serviciilor publice (reingineria și digitizarea) se va extinde de la nivel central la cel local. În prezent, autoritățile administrației publice locale se confruntă cu probleme serioase la capitolul organizarea și dezvoltarea serviciilor publice administrative (realizate numai de Guvern prin instituțiile sale), eficientizarea prestării lor, reducerea sarcinilor administrative inutile și minimalizarea costurilor serviciilor, atât pentru beneficiari, cât și pentru prestatori, conform nevoilor și cerințelor beneficiarilor, asigurând un nivel înalt de calitate a serviciilor prestate.
5.	Transparența cheltuielilor și achizițiilor în domeniul sănătății	Vizează asigurarea transparenței/publicării datelor privind cheltuielile și achizițiile publice, donațiile, serviciile publice în domeniul sănătății pentru prevenirea și controlul infecției de COVID-19.
6.	Date Deschise prin utilizarea inovațiilor digitale în sectorul public	Cu accent pe domeniile cheie precum protecția mediului/schimbări climatice, transportul public, dar și privind concluziile participării Republicii Moldova la prima ediție a Barometrului Global al Datelor.

Totodată, aceste domenii au fost discutate și agreate în cadrul ședințelor Comitetului de Coordonare pentru o Guvernare Deschisă⁴.

Prin aprobarea și implementarea Programului vizat, Guvernul Republicii Moldova reafirmă angajamentele cu privire la respectarea principiilor de bază ale OGP.

Perioada de implementare a Programului este preconizată pentru 4 ani, condiționată de prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 *cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice*. Totodată, Programul se propune a fi implementat în două etape: 2021-2022 și 2023-2024. Această periodicitate este dictată de regulile și standardele OGP, conform cărora guvernele partenere prezintă angajamentele față de OGP sub forma planurilor de acțiuni pentru următorii doi ani.

Concordanța cu documentele de politici și planificare la nivel național.

Programul pentru o guvernare deschisă va contribui inclusiv la implementarea proiectului *Strategiei naționale de dezvoltare "Moldova 2030"*, în special la obiectivul strategic „Asigurarea unei guvernări eficiente și incluzive și a supremației legii” (Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 16), și va îngloba o gamă de practici ce vor putea duce la noi modalități de guvernare, din perspectiva atât a autorităților publice, cât și a cetățenilor, va favoriza buna guvernare și încuraja îmbunătățirea procesului de luare a deciziilor, contribuind la reducerea corupției și la promovarea unor servicii mai eficiente.

Aceste obiective sunt susținute și de angajamentele asumate în *Acordul de Asociere RM-UE*, potrivit cărora, Republica Moldova și-a asumat să dezvolte o administrație publică eficientă și responsabilă, cu scopul de a sprijini instituirea statului de drept, de a garanta faptul că instituțiile de stat funcționează în folosul întregii populații și de a promova dezvoltarea armonioasă a relațiilor dintre Republica Moldova și partenerii săi; să acorde o atenție sporită modernizării și dezvoltării funcțiilor executive, cu scopul de a oferi servicii de calitate pentru cetățeni.

Având în vedere caracterul transversal al inițiativei OGP, dar și aspectele de care să se țină seama că aceasta are o vizibilitate în politicile naționale, Guvernul RM își va asuma angajamentul de a promova în perspectivă medie o abordare sistemică și integraționistă în raport cu documentele de politici publice ierarhic superioare și relevante Programului, iar pe termen lung, promovarea

⁴ <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/comitetul-de-coordonare-pentru-o-guvernare-deschisa>

integrării angajamentelor OGP în toate programele sectoriale relevante, or principiul unei planificări integrate constituie baza cadrului nou de planificare strategică, consfințit inclusiv în SND “Moldova 2030”.

Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020 a constituit documentul de referință pentru elaborarea planurilor de acțiuni pentru o guvernare deschisă pe această perioadă. Componenta de guvernare deschisă, ale cărei principii stau la baza unei guvernări eficiente, se va regăsi și în următorul document de politici privind reforma administrației publice.

Perioada planificată pentru elaborarea documentului de politici publice

Perioada de elaborare a Programului pentru o guvernare deschisă pe anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia pe anii 2021-2022, este preconizată pentru lunile aprilie-iunie 2021, iar în lunile iulie-august 2021 urmează să se asigure procedurile regulamentare pentru promovarea acestora. Conform calendarului OGP, Republica Moldova prezintă următoarele angajamente către finele lunii august 2021.

Finanțarea Programului va fi realizată în conformitate cu resursele financiare planificate de autoritățile administrative responsabile de realizarea obiectivelor și implementarea acțiunilor planificate în planul de acțiuni al Programului și prevăzute anual în bugetul de stat.

Totodată, în procesul definitivării Programului va fi inclusă asistența externă de care va beneficia Guvernul RM și societatea civilă în cadrul Proiectului de suport OGP pentru țările din cadrul Parteneriatului Estic, în perioada 2021-2022.

Părțile implicate

Procesul de co-creare și aprobare a Programului va fi asigurat într-o manieră participativă, cu implicarea părților interesate la nivel de ministere, alte autorități publice, precum și societate civilă. În cadrul consultărilor, prevederile Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 *privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional* vor fi aplicate în modul corespunzător.

Suplimentar, procesul de co-creare va fi supravegheat și de Comitetul de Coordonare pentru o Guvernare Deschisă, care reprezintă o platformă de dialog, constituită dintr-un număr egal de reprezentanți din partea sectorului public și societății civile, responsabilă de coordonarea și supravegherea agendei de guvernare deschisă în Republica Moldova.

Comitetul de Coordonare a fost instituit prin Ordinul secretarului general al Guvernului⁵, după modelul mecanismului de dialog permanent din cadrul OGP și întrunește 8 membri (4 membri ai societății civile și 4 reprezentanți ai sectorului public). Comitetul este condus, în comun, de Secretarul general adjunct al Guvernului și un reprezentant al societății civile.

⁵ https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/ordinul_nr_305_din_13.04.2018.pdf